

Yttrande över remiss från SUHF angående förslag till rekommendation för forskningsdatapolicy (dnr. 0005-17)

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU anser att det är mycket positivt att frågor runt forskningsdatahantering fortsätter att lyftas nationellt. Det finns beslut fattade på nationell nivå om en övergång till ett öppet vetenskapssystem och att data som huvudregel ska vara öppna/tillgängliga. SLU tycker dock att syftet med rekommendationen i vissa avseenden är ottydligt varför vi lämnar några synpunkter enligt nedan.

Synpunkter

Bakgrunden

Bakgrunden fokuserar på möjligheter. SLU föreslår komplettering med något om de risker och brister som finns för att skapa en större angelägenhet. Jfr LUS rektorsblogg <https://rektor.blogg.lu.se/hog-tid-att-kvalitetssakra-hanteringen-av-forskningsdata/>.

Bakgrunden handlar endast om tillgängliggörande och öppna data, och berör inte de åtaganden man som lärosäte har och länge har haft gällande etik, god forskningssed, forskningskvalitet, hantering av allmänna handlingar och arkivering. Detta berörs dock i rekommendationen, men kanske borde nämnas även i bakgrunden.

Rekommendation

Open science och FAIR-begreppet

Kopplingen till Open Science Roadmap är angelägen, men detta är ett omfattande arbete med delvis oklar status på svenska universitet (vad gäller Scholarly Publishing, FAIR Data, Research Infrastructures and the EOSC, Metrics & Rewards, Open Science Skills, Research Integrity, Citizen Science). Kopplingen mellan rekommendationen angående forskningsdatapolicy och Open Science Roadmap behöver förtydligas.

Vidare hänvisar texten till flertalet europeiska lärosäten. Här bör man ha något belägg/referens/exempel, samt nämna något om vad Open Science Roadmap innehåller, kanske också hur forskningsdatapolicy och en Roadmap relaterar till varandra.

EU-kommissionens rekommendationer angående tillgång till och bevarande av vetenskaplig information kan eventuellt vara relevant i sammanhanget ¹.

”Medlemsstaterna bör fastställa och genomföra tydliga strategier (som beskrivs i nationella handlingsplaner) för hanteringen av forskningsdata som är resultatet av offentligt finansierad forskning, inbegripet fri tillgång. Bl.a. följande effekter ska uppnås:

- ”Planering av datahantering blir normal vetenskaplig praxis i ett tidigt skede av forskningsprocessen när data genereras eller samlas in, bland annat genom kravet på datahanteringsplaner.”
- ”Forskningsdata som är resultatet av offentligt finansierad forskning blir och förblir sökbara, tillgängliga, kompatibla och möjliga att vidareutnyttja (”Fairprinciperna”)
- ”Offentligt finansierade akademiska institutioner utvecklar strategier för bevarande av sina vetenskapliga resultat.”

I rekommendationen nämns FAIR-begreppet. FAIR utgör endast en del av Open Science/öppen vetenskap, men i texten hanteras dessa två begrepp som att de till stor del är synonyma. Detta skulle behöva ses över och förtydligas.

Definition av begreppet forskningsdatahantering

En rekommendation om policy för forskningsdatahantering bör innehålla en definition av begreppet ”forskningsdatahantering”. Forskningsdatahantering innebär ofta flera steg där bearbetning, lagring, tillgängliggörande och bevarande av forskningsdata ingår. Begreppet ”hantera” används inte riktigt adekvat i texten, och rekommendationen bör förtydliga vad man avser med begreppet ”hantera”.

Regelverk

På flera ställen nämner texten ”gällande regelverk”. Det är oklart vilket/vilka regelverk som avses i rekommendationen. Det kunde vara värt att nämna det i juni antagna EU-direktivet om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (omarbetning) där medlemsstaterna ska anta nationella strategier som syftar till att göra offentligt finansierade forskningsdata tillgängliga enligt principen *öppenhet som standard* och i enlighet med Fairprinciperna².

Specifika anvisningar

”Den övergripande strategiska policyn bör kompletteras med specifika anvisningar utifrån respektive lärosätes behov och förutsättningar.“ För SLU är det oklart om det efterföljande stycket om ansvar är det som avses med specifika anvisningar. Om inte kan det vara lämpligt med förslag på den typ av specifika anvisningar som nämns.

---

¹ (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0790&from=EN>)

² (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32019L1024>)

Ansvar

”Lärares och forskares ansvar kan exempelvis vara att tillse god forskningspraxis, liksom att gällande regelverk och lärosätets anvisningar följs och att forskningsdata i ett forskningsprojekt hanteras, lagras, tillgängliggörs och bevaras enligt gällande regelverk och universitetets anvisningar.” Lärosätets ansvar är per definition att följa svensk lagstiftning när det gäller allmänna handlingar. Att gällande regelverk följs bör väl varje lärosäte ha rutiner för och det är tveksamt om detta bör finnas med i en övergripande policy för lärosätena.

Beslut om detta yttrande har på uppdrag av prorektor fattats av universitetsdirektör Martin Melkersson. Innehållet har utarbetats av Malin Jenslin, t.f. överbibliotekarie vid SLU-biblioteket.

Martin Melkersson